

Thema: Onderwijs

Inleiding

Het tandheelkundig onderwijs in Nederland is de laatste jaren geweldig in beweging geraakt. Maatschappelijke ontwikkelingen zowel in de tandheelkundige professie als in de visie op onderwijs, zijn daarvan de belangrijkste oorzaken. Van de zijde van de professie zijn dit vooral tendensen tot differentiatie in de beroepsuitoefening en de snelle opeenvolging van groei, krimp en weer groei in de vestigingsmogelijkheden. Deze hebben enerzijds tot onrust, verwarring en irritatie geleid, maar anderzijds ook aangezet tot zeer nuttige discussies over zaken als kwaliteitszorg, eindtermen van de opleiding tot tandarts en de tandarts als teamleider.

Evenzo is het onderwijs in de tandheelkunde beïnvloed door ontwikkelingen die zich in het wetenschappelijk onderwijs hebben afgespeeld en nog afspelen. De beperkte inschrijvingsduur, de tempobeurs, de selectieve propaedeuse en de nog steeds voortdurende bezuinigingen in het wetenschappelijk onderwijs zijn veranderingen die de universiteiten door de overheid krijgen opgelegd. Daarnaast, met bemoeienis van de instellingen, kunnen genoemd worden de onderwijsvisities, de 'studeerbaarheid' van het onderwijsprogramma en de wijze waarop onderwijs uit de schaduw van het onderzoek treedt.

Al deze veranderingen, zowel in relatie tot de professie als tot de academische wereld, hebben voor het onderwijs in de tandheelkunde interessante gevolgen gehad. In beide Nederlandse tandheelkundige faculteiten zijn curricula ontwikkeld die qua inhoud en vorm tal van nieuwe elementen introduceren.

Ten slotte kunnen als belangrijke ontwikkelingen worden genoemd de verhoging van de studenteninstroom, met als gevolg meer druk op de facultaire middelen van de bestaande opleidingen, en het opnieuw openen van een derde faculteit. Dit, gevoegd bij de hogere kwaliteitseisen – die niet alleen de overheid en de instellingen stellen, maar ook de moderne tijd met zich meebrengt – en de beperkt beschikbare financiële budgetten in aanmerking genomen, vraagt van de faculteiten optimale creativiteit en flexibiliteit.

Dit scala aan veranderingen en vernieuwingen is de reden voor dit themanummer, gewijd aan onderwijs. Auteurs afkomstig uit Amsterdam, Groningen, Nijmegen en Utrecht, alsmede twee vertegenwoordigers van de NMT doen verslag van uiteenlopende zaken, zoals vernieuwde curricula, de visitatie, wetenschappelijke vorming, de computer in het onderwijs en communicatie en voorlichting. De gemeenschappelijke noemer wordt gevonden in de eisen die de maatschappij stelt bij modern wetenschappelijk onderwijs, waarmee de 'vrijblijvendheid' die het universitaire onderwijs vroeger karakteriseerde, definitief tot het verleden behoort.

H.W. Kersten, gastredacteur

Een bespiegeling over 'Onderwijs' en dankwoord aan auteurs en gastredacteur

Het lijkt al weer vele jaren geleden dat het Tijdschrift zoveel aandacht heeft besteed aan het Onderwijs. Het laatste themanummer over dit onderwerp dateert van 1985. Dat er in die bijna tien jaar op onderwijsgebied veel is veranderd, behoeft geen nader betoog.

De algemeen-practicus die de collegebanken al weer een aantal jaren achter zich heeft liggen, zal bij het lezen van sommige bijdragen in deze aflevering de schouders ophalen over de vermeende vernieuwingen en verbeteringen in de opleiding tot tandarts. Op andere plaatsen zal er echter zeker ook verbazing en mogelijk zelfs jaloezie worden opgeroepen bij het lezen van wat er nu allemaal gaande is en wat destijds in de eigen opleiding zo node werd gemist. Bovendien is meer dan ooit duidelijk dat studeren niet ophoudt met het afleggen van het tandartsexamen.

Waar het onderwijs de laatste jaren weer zo centraal staat, is het niet geheel toevallig dat het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap haar voorjaarsvergadering dit jaar heeft gewijd aan 'Het onderwijscontinuüm in de tandheelkunde'. De in deze aflevering opgenomen samenvattingen van voordrachten van deze vergadering vormen dan ook een uitstekende, en vooral ook logische afsluiting van dit themanummer.

Op zowel theoretisch gebied, maar vooral ook op praktisch gebied wordt de hedendaagse tandarts geacht op niveau te functioneren. Het is verleidelijk om vanuit deze gedachte verder te filosoferen over de vraag tot op welke leeftijd een tandarts optimaal kan functioneren en wat de consequenties zijn wanneer dat, door wat voor omstandigheden dan ook, ruim voor de leeftijd waarop men geacht wordt de praktijk neer te leggen, niet meer mogelijk is. Het zou tot gedachten kunnen leiden, die ver af staan van het onderwerp van het huidige themanummer: het onderwijs.

Aan de inleiding van de hand van gastredacteur Dr H.W. Kersten, coördinator Onderwijs en Onderzoek bij ACTA, zij op deze plaats nadrukkelijk dank toegevoegd voor de bereidwilligheid van de vele auteurs die aan deze aflevering hebben meegewerkt. Collega H.W. Kersten heeft hierbij zowel als auteur, maar vooral als gastredacteur een belangrijke coördinerende en stimulerende rol gespeeld. Wij zijn hem daarvoor zeer erkentelijk.

I. van der Waal, hoofdredacteur